

Bevarandeplan för Natura 2000-området Skansnäsån

Foto: Mattias Sundqvist

Fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-05

Namn och områdeskod: Skansnäsån, SE0810488

Kommun: Vilhelmina

Skyddsstatus: Natura 2000: Särskilt bevarandeområde (SAC)

Övrigt skydd: Skydd mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap 6§ Miljöbalken

Markägare: Vilhelmina övre allmänningskog, SCA, Statens Fastighetsverk och privata.

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

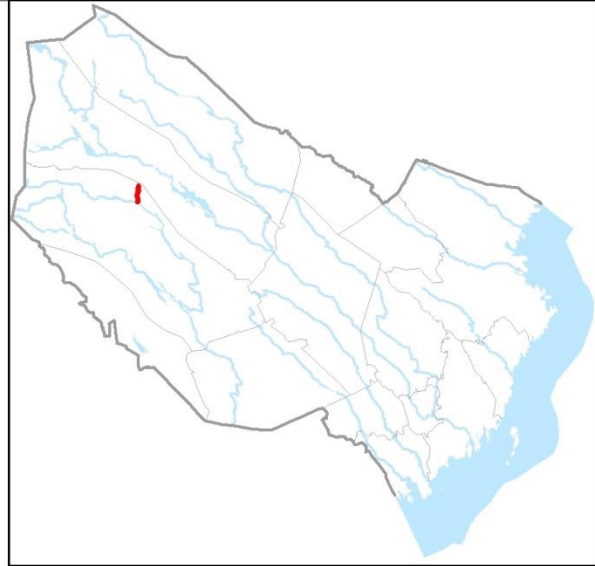
Area: 287 ha

Karta

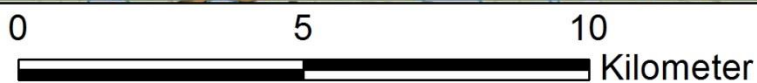
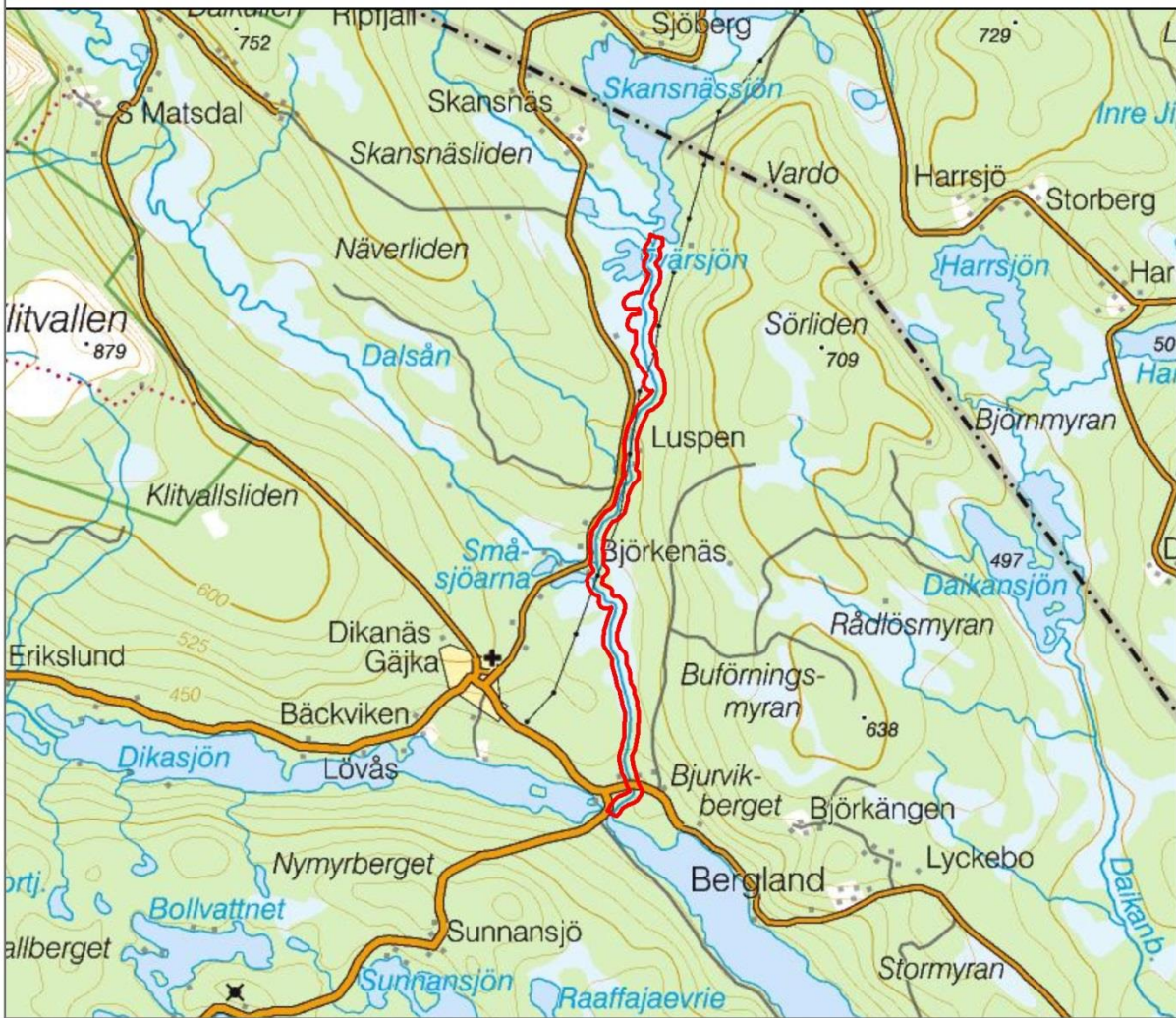
Skansnäsån
Områdeskod: SE0810488
Kommun: Vilhelmina
Area: 287 ha

Länsstyrelsen
Västerbotten

Gräns för Natura 2000-området

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bevaras.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetilstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28-29§§. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

3260 Mindre vattendrag 37,3 ha

Utpekade arter enligt Art- och habitatdirektivet

1029 Flodpärlmussla
1355 Utter

Beskrivning av området

Skansnäsån har sitt ursprung i Skansnässjön vid utlöparen till norra Gardfjället i Vilhelmina kommun. Ån är ungefär 11 kilometer och i mynnar i Bjurviken i Vojmsjön. Skansnäsån hyser ett av Västerbottens största bestånd av flodpärlmussla vilket är det främsta skälet till utpekandet.

Vattendraget är lugnflytande de översta kilometrarna närmast Skansnässjön där näromgivningen domineras av stora våtmarker. Därefter faller ån tämligen dramatiskt under resten av sträckan till Vojmsjön. Flera stora fall förekommer i den nedre delen och dessa utgör troligen vandringshinder för många uppströms vandrande arter.

Omgivningen är variationsrik med både myrstråk som löper längs vattendraget till frodvuxna områden som översilas under höglöden. Vattendraget tycks ha utgjort en viktig transportled för flottningen, och viss påverkan från flottningsepoken finns. Ån är dock inte lika kraftigt påverkad av flottningsåtgärder som andra vattendrag i området. I dagsläget finns också ett aktivt strömkraftverk i de nedre delarna av ån, men vilken påverkan det har på områdets bevarandevärden är inte klarlagt.

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

Ån med dess variationsrika karaktär med lugnflytande partier såväl som forsar och fall, dess rikliga förekomst av flodpärlmussla samt en stark, förnygrande stam av öring och en reproducerande stam av utter.

Prioriterade åtgärder

Inga åtgärder finns planerade för området i dagsläget.

Beskrivning av utpekade naturtyper

3260 Mindre vattendrag

Mindre vattendrag förekommer i hela landet i såväl skogs- som jordbruksmark. Naturtypen omfattar oftast vattendrag som har strömordning lägre än 4 och/eller lägre årsmedelvattenföring än 20 m³/s. Skansnäsån räknas här som ett mindre vattendrag.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Skansnäsån är opåverkad av vattenreglering. Viss påverkan från flottningsåtgärder finns, men är generellt mindre omfattande här än i andra vattendrag i området.

Bevarandemål

Ån ska förbli opåverkad av vattenreglering, med naturliga vattenståndsfluktuationer och åstränder där typiska växtarter ska finnas. Vattenvägarna ska vara fria från vandringshinder skapade av människan. Vattenkvaliteten ska vara god för att bl.a. flodpärlmusslan ska ha en bra livsmiljö. Främmande arter och fiskstammar ska inte ha mer än en försumbar påverkan på åns artsammansättning, konkurrenssituation och funktion. Arealen ska vara 37,3 hektar.

Beskrivning av utpekade arter

1029 Flodpärlmussla

Flodpärlmusslan är knuten till vattendrag med strömmande och forsande partier. Strömhastigheten måste vara så hög att igenslamning, pålagring och inbäddning undviks under större delen av året. Flodpärlmusslan är beroende av öring som värddjur under musslans larvstadium.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Skansnäsån hyser ett av Västerbottens största bestånd av flodpärlmussla. Populationen bedöms uppgå till totalt 150 000 individer. I ån finns goda bestånd av öring och medeltätheten var 5 årsyngel/100 m² på de fyra elfiskelokaler som finns i ån.

Bevarandemål

Arten ska finnas i området och dess population ska inte minska. Populationen ska vara reproducerande och innehålla musslor i alla åldersklasser. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar belastning av grumlande, försurande och övergödande ämnen. Vattenflödet ska vara naturligt utan påverkan av reglering, rensning eller kanalisering. Skogen längs ån ska inte avverkas eftersom det leder till ökat

solinsläpp och högre vattentemperaturer. En livskraftig och föryngrande population av öring är nödvändig för att flodpärlmusslan ska kunna föryngra sig.

1355 Utter

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året runt och som har tillgång till landområden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar etc. Uttern är vintertid beroende av strömmande vatten som ger möjlighet till näringsfångst om sjöarna blir islagda. Utterhonors hemområde omfattar ett område på cirka 28 kilometer strandlängd. Vuxna hanar har hemområden med en storlek av omkring 45 kilometer strandlängd.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. Bedöms vara gynnsamt på länsnivå. Inventeringar som Länsstyrelsen gjort visar att arten har ökat på senare år. Dock finns inga populationsuppskattningar för länet.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Vattnen ska vara naturligt fiskrika och vattenkvaliteten ska vara god, med försumbar påverkan från försurning och övergödning. Vattendragen ska ha en naturlig hydrologi, utan påverkan från vattenreglering eller andra vandringshinder. Uttern ska fritt kunna vandra längs vattendragen utan hinder från vältrafikerade vägar.

Hotbild

Flodpärlmusslan är beroende av god vattenkvalitet och läckage av grumlande och försurande ämnen från skogsbruket kan utgöra ett hot. Avverkade strandskogar resulterar i ökade vattentemperaturer och hög risk för ökad transport av slam och sedermera sedimentering, vilket är ett stort hot mot både musslan och dess värddjur.

Flodpärlmussla är beroende av öring som värddjur under de första levnadsåren. De hot som finns mot en livskraftig öringstam är framförallt vandringshinder, försurning och konkurrens från den introducerade bäckrödingen.

Reglering av vattendraget skulle förstas utgöra ett stort hot, men Skansnäsån är skyddad från vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap 6§ Miljöbalken.

Dikning kan, även om det genomförs utanför området, påverka områdets värden negativt. Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd, temperatur, vattenflöde osv så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner.

Övriga verksamheter och åtgärder som kan påverka områdets värden innefattar terrängkörning och annat markslitage; exploatering såsom väg- och anläggningsbyggen; täktverksamhet såsom berg- och torvtäkt; kalkning och gödning. Dessa och liknande verksamheter kan påverka området även om de bedrivs utanför områdets gränser.

Bevarandeåtgärder

Skyddsåtgärder

Skansnäsån är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28-29§§ miljöbalken. Arbete att skydda området som naturreservat är inlett.

Skansnäsån är skyddad från vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap 6§ miljöbalken.

Det är förbjudet att fiska flodpärlmussla enligt 5§ Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. Ett åtgärdsprogram för flodpärlmussla är upprättat.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder finns planerade för området i dagsläget. På sikt kan man överväga att ta bort de förändringar som gjorts till fördel för flottningen och därmed restaurera ån.

Ytterligare information

På naturvardsverket.se kan du hitta mer information om Natura 2000.

I Naturvårdsverkets kartverktyg [Skyddad natur](#) kan du hitta kartmaterial och fakta om skyddade områden. Man kan ladda ner gränser och naturtypskartor (NNK) för alla eller ensstaka områden.

I Skogsstyrelsens kartverktyg [Skogens pärlor](#) kan du bl.a. hitta information om skogar med höga naturvärden.